

СЕКЦІЯ 3

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК, ГРОМАДИ ТА ПРОСТОРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

УДК 351:364.63(477)

DOI збірника: <https://doi.org/10.68134/ah.2026-10-30>

Суровцева Марія

студент, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID: 0009-0007-4745-6952

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ

Анотація. Домашнє насильство є складною соціальною проблемою, яка негативно впливає на фізичне та психологічне здоров'я людини, порушує її основоположні права і свободи та створює загрози для суспільної безпеки. Запобігання цьому явищу та протидія йому потребують комплексного підходу з боку держави, що передбачає формування ефективної нормативно-правової бази, визначення повноважень органів публічної влади, організацію доступної допомоги постраждалим особам і впровадження профілактичних заходів. Публічне управління виступає важливим інструментом реалізації державної політики, спрямованої на захист прав людини, забезпечення рівності та формування безпечного соціального середовища. Нормативно-правову основу державної політики становлять Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Закон України «Про соціальні послуги», Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», а також Стамбульська конвенція. Практична реалізація державної політики супроводжується нерівномірним розвитком спеціалізованих послуг у територіальних громадах, недостатністю фінансових і кадрових ресурсів та недостатньою обізнаністю населення щодо доступних механізмів захисту. Подальше вдосконалення публічного управління має передбачати посилення спроможності територіальних громад, підвищення правової обізнаності населення та впровадження дієвих механізмів оцінювання результатів державної політики.

Ключові слова: публічне управління, домашнє насильство, державна політика, соціальні послуги, постраждалі особи, територіальні громади, запобігання насильству.

Abstract. Domestic violence is a complex social problem that negatively affects the physical and psychological health of individuals, violates their fundamental rights and freedoms, and poses threats to public safety. Prevention of this phenomenon and counteraction to it require a comprehensive approach from the state, which involves forming an effective legal framework, defining the powers of public authorities, organising accessible assistance for victims, and implementing preventive measures. Public administration serves as an important instrument for implementing state policy aimed at protecting human rights, ensuring equality, and forming a safe social environment. The relevance of the study is driven by the need to improve the effectiveness of state and local mechanisms for responding to cases of domestic violence, enhancing the organisation of social services, and ensuring proper protection of victims. Further improvement of public administration should include strengthening the capacity of territorial communities, raising public legal awareness, and introducing effective mechanisms for evaluating the results of state policy.

Keywords: public administration, domestic violence, state policy, social services, victims, territorial communities, violence prevention.

Вступ

Домашнє насильство є складною соціальною проблемою, яка негативно впливає на фізичне та психологічне здоров'я людини, порушує її основоположні права і свободи та створює загрози для суспільної безпеки. Запобігання цьому явищу та протидія йому потребують

комплексного підходу з боку держави, що передбачає формування ефективної нормативно-правової бази, визначення повноважень органів публічної влади, організацію доступної допомоги постраждалим особам і впровадження профілактичних заходів. За таких умов публічне управління виступає важливим інструментом реалізації державної політики, спрямованої на захист прав людини, забезпечення рівності та формування безпечного соціального середовища.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності державних і місцевих механізмів реагування на випадки домашнього насильства, удосконалення організації соціальних послуг та забезпечення належного захисту постраждалих осіб. Важливим завданням публічного управління є створення такої системи, у якій кожна людина може своєчасно отримати необхідну допомогу незалежно від місця проживання, матеріального становища чи інших обставин.

Методи

Нормативно-правову основу державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству становить Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. Цей нормативно-правовий акт визначає організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству, основні напрями державної політики, коло суб'єктів, які здійснюють відповідні заходи, а також передбачає механізми надання допомоги постраждалим особам. Його положення спрямовані на забезпечення комплексного реагування на випадки насильства та попередження їх повторного виникнення.

Важливе значення має також Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року № 2671-VIII, який визначає правові й організаційні засади надання соціальних послуг особам, що перебувають у складних життєвих обставинах. Додаткову нормативну основу становить Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», а також Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, відома як Стамбульська конвенція. Сукупність зазначених актів формує правові передумови для реалізації державної політики, захисту постраждалих осіб і забезпечення відповідальності за вчинення насильства.

Результати та обговорення

Публічне управління у досліджуваній сфері охоплює розроблення та реалізацію державних програм, нормативне регулювання, організаційне забезпечення діяльності відповідальних органів, фінансування соціальних послуг, інформаційно-просвітницьку роботу й оцінювання результативності вжитих заходів. Ефективність цієї діяльності залежить від здатності органів влади не лише реагувати на конкретні випадки, а й виявляти причини та передумови домашнього насильства, визначати потреби населення і розробляти відповідні профілактичні заходи.

Особливе значення має реалізація державної політики на місцевому рівні. Органи місцевого самоврядування беруть участь у плануванні заходів із запобігання домашньому насильству, організації соціальних послуг і забезпеченні доступності допомоги для населення територіальних громад. Саме на місцевому рівні можна найбільш безпосередньо оцінити потреби постраждалих осіб, визначити наявні ресурси та виявити проблеми, які перешкоджають своєчасному отриманню підтримки. Тому спроможність територіальних громад є одним із важливих чинників результативності публічного управління у цій сфері.

Важливою складовою державної політики є забезпечення доступу постраждалих осіб до спеціалізованих послуг. До них належать соціальний супровід, психологічна та правнича допомога, кризове втручання, а також послуги притулків і денних центрів соціально-психологічної допомоги. Наявність таких установ дає змогу не лише забезпечити невідкладну

підтримку, а й допомогти людині подолати наслідки насильства, відновити соціальні зв'язки та реалізувати свої права. Водночас формальна наявність відповідних послуг не гарантує їх фактичної доступності, оскільки важливими залишаються територіальна наближеність, достатність ресурсів, кадрове забезпечення та поінформованість населення.

Попри сформовану нормативно-правову основу, практична реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству супроводжується низкою проблем. Серед них можна виокремити нерівномірний розвиток спеціалізованих послуг у територіальних громадах, недостатність фінансових і кадрових ресурсів, необхідність підвищення професійної компетентності фахівців та недостатню обізнаність окремих категорій населення щодо доступних механізмів захисту. Додатковою проблемою є те, що постраждалі особи не завжди звертаються по допомогу через страх, психологічну залежність від кривдника, матеріальну залежність або побоювання негативних наслідків звернення.

Подолання зазначених проблем потребує вдосконалення управлінських механізмів і посилення практичної спрямованості державної політики. Одним із пріоритетних напрямів має стати розвиток мережі соціальних послуг відповідно до потреб населення. Для цього доцільно здійснювати систематичне оцінювання потреб територіальних громад, визначати дефіцит доступних послуг і планувати необхідні організаційні та фінансові ресурси. Важливо також забезпечувати належну підготовку працівників органів публічної влади, соціальних служб та інших установ, які контактують із постраждалими особами.

Не менш важливим напрямом є підвищення рівня правової обізнаності населення. Інформаційно-просвітницька діяльність має бути спрямована на роз'яснення форм домашнього насильства, прав постраждалих осіб, способів звернення по допомогу та можливих механізмів правового захисту. Такі заходи повинні сприяти формуванню нетерпимого ставлення до насильства, подоланню суспільних стереотипів і заохоченню своєчасного звернення до відповідних служб. Водночас під час організації допомоги необхідно забезпечувати конфіденційність, повагу до гідності людини, недискримінацію та пріоритет її безпеки.

Окремої уваги потребує вдосконалення оцінювання результативності публічного управління. Результати державної політики не варто визначати виключно за кількістю проведених інформаційних заходів, зареєстрованих звернень або ухвалених управлінських рішень. Доцільно враховувати доступність спеціалізованої допомоги, своєчасність реагування, якість наданих послуг, рівень забезпечення потреб постраждалих осіб та ефективність заходів із попередження повторних випадків насильства. Використання таких критеріїв дасть змогу виявляти недоліки в організації роботи та обґрунтовувати подальші управлінські рішення.

Висновки

Отже, публічне управління у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є важливим напрямом державної політики, спрямованим на забезпечення прав людини, соціальної безпеки та доступності допомоги постраждалим особам. Наявність нормативно-правового регулювання створює необхідні передумови для реалізації відповідних заходів, однак їх результативність залежить від належної організації роботи відповідальних органів, ресурсного забезпечення, розвитку соціальних послуг і професійної підготовки фахівців. Подальше вдосконалення публічного управління має передбачати посилення спроможності територіальних громад, підвищення правової обізнаності населення та впровадження дієвих механізмів оцінювання результатів державної політики.

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 29.10.2026)

2. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> (дата звернення: 29.10.2026)
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення: 29.10.2026)
4. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF> (дата звернення: 29.10.2026)
5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11 (дата звернення: 29.10.2026)